

Drammens Sportsfiskere Vannmiljøutvalget

Drammen, 19. juli 2019

Fylkesmannen i Oslo og Viken

Postboks 325

1502 Moss

fmovpost@fylkesmannen.no

Saksnummer: 2019/18595

Hørings svar til TEK12-02 Utfylling Holmen Øst

Situasjonsbeskrivelse

Elvedeltaet ved utløpet av Drammenselva er et av de to mest artsrike deltaområder i Norge, men er samtidig det økosystem som i forskningen er mest oversett og minst undersøkt. Selv om de spesielle verneverdiene og behovet for konsekvensutredning av oss og andre har blitt påpekt i ulike sammenhenger, har området gjennom alle år vært utsatt for store negative endringer og økte skader som følge av masseutfyllinger av flere millioner tonn sprengstein. Utfyllingene har i vesentlig grad redusert strømmnings-tverrsnittet i elva og satt verdifulle flomarealer på andre deler av elvesletta ut av funksjon. Store og fiskerike gruntvannsområder har gått tapt uten at tapet for økosystemet er dokumentert. I høyt tempo er store flomarealer på elvesletta blitt belastet med nye byggverk, massive konstruksjoner og andre tiltak som hever arealene opp fra sjøen. I London planlegges slike tiltak fjernet. Det spesielle og farefulle med denne endringen er at den vil forsterke terskeeffekten som kommer til å bestemme skadeomfanget av kommende tilfeller av stormflo.

Nå er torsken i Drammensfjorden utrydningstruet og det er innført totalforbud mot å torsk. Da haster det å undersøke om vern av torsken som kommer til utløpet av Drammenselva for å gyte kan være et viktig bidrag til å opprettholde torskestammene i Oslofjorden og Skagerak.

Kyst-torsken i Indre Drammensfjord

Vi har fra egne medlemmer og fra lokalbefolkningen innhentet opplysninger om kyst-torsken som ikke synes å være så godt kjent av sentrale miljømyndigheter. Vi tar forbehold om at de opplysninger og konklusjoner som gis, må verifiseres og vurderes i et forskningsprosjekt. Vannmiljøutvalget arbeider for å gjennomføre et slikt prosjekt med hjelp av vårt nasjonale forskermiljø på marine forhold. Vårt utgangspunkt er at Indre Drammensfjord har to faunaer i de to adskilte lag av ferskvann og saltvann. Brakkvann i Drammensfjorden oppstår først utenfor Svelvikmorenen. Hvordan de ulike faunaene og habitatene biologisk virker inn på hverandre er ikke kjent. Dette gjør at forståelsen av økosystemene må studeres spesielt for å kunne vurdere hvilke virkemidler som bør anbefales, og ikke minst påpeke hvilke påkjenninger som ikke tåles.

Postboks 335 Bragernes
3001 Drammen

<http://drammenssportsfiskere.no/vannmiljoutvalget/>

Drammens Sportsfiskere Vannmiljøutvalget

Det rike torskefisket ved Risgarden har lenge vært godt kjent i lokalbefolkningen. I forbindelse med innsatsen for rensing av Drammenselva på 70- og 80-tallet, ble det særlig fokusert på fiskerikdommen i elva og fjorden. I det statlig initierte medvirkningsarbeidet om Kommuneplan Drammenselva, ble dette fritidsfisket særlig hensyntatt ved bestemmelser om friområder på Risgarden og Furuholmen. Seinere kommunale planprosesser for havna ble dessverre gjennomført uten medvirkning fra lokalbefolkningen. Da «forsvant» disse friområdene fra områdekartet. Vi visste at stortorsken årvisst vandret fra Oslofjorden og inn i Drammensfjorden samtidig som siken i slutten av november startet sin gytevandring opp elva mot grunnene under Hellefoss. Mens den faste kysttorsk-bestanden i indre Drammensfjord preges av småfisk opp mot 1 kilo, består gytetorsken fra Oslofjorden av fisk fra 2 - 3 kilo opp mot 10 – 15 kilo. Gyteplassen ved Risgarden og en antatt effektiv spredning av millioner av torskelarver kan vise seg å ha stor betydning for hele Oslofjorden og dermed være av nasjonal betydning.

Vanniljøutvalget har hele tiden antatt at torskens gytevandring til Indre Drammensfjord har vært kjent for myndighetene, men at det likevel ikke har vært vilje til å kartlegge de lokale forholdene. Vi har gjennom flere store planbehandlinger fremsatt krav om at havnemyndighetene må finansiere en konsekvensanalyse av hva fiskefaunaen blir utsatt for av påkjenninger fra utfyllinger på elvesletta i deltaet. Det er svært lenge siden næringsfiske etter torsk forgikk i dette området, så observasjoner fra lovlig næringsfiske mangler. De siste tiårene har også næringsfiske vært forbudt som følge av fredningsbestemmelser for laksen. Som følge av fredning av laksen er også det tradisjonelle næringsfisket etter sik på elvegrunnene forbudt. Fritidsfisket etter torsk i elveutløpet måtte dessuten alltid vike for isdannelse når kulda satte inn. På denne måten har alltid forholdene for torskegyting i Drammensfjorden skilt seg fra for eksempel de bynære gyteområder i Oslofjorden der torskens gyteplasser nå er kartlagt.

Innsiget av stor kyst-torsk til Tangenløpet ved Risgarden må ha en meget lang naturhistorie. Bragernesløpet er nå i praksis avsperrert for torskens gytevandring, mens næringsssøket pågår fortsatt opp til grunnene ved Jernbanebrua. Tangenrenna, Kategatt og ytre del av Bragernesløpet preges ennå av å være møteplass for en utgående ferskvannsstrøm fra Drammenselva og en inngående og underliggende saltvannsstrøm fra ytre Oslofjord over moreneterskelen ved Svelvik. De overliggende strømmer fra Lierelva og bakevestrømmene fra Drammenselva danner et skiftende og komplisert mønster for de store årtidsvandringene for stimer av ulike ferskvannsfisk. Allikevel dannes ikke brakkvann før ferskvannslaget omdannes til brakkvann i ytre fjord. I indre fjord viser ferskvannslaget seg å være fullstendig adskilt fra saltvannet. I 3-13 meters tykkelse er dette skiktet å sammenlikne med en innsjø som er fast leveområde for mer enn 20 ferskvannsararter, deriblant en storørretstamme som delvis rekrutteres fra Tyrifjorden og Randsfjorden, samt store pelagiske forekomster av sik, laue og krøkle i indre fjordbasseng. Slik har det ifølge Snorres kongesaga vært helt siden Olav den Helliges tid.. Det antas at 10-20 tonn sik på senhøsten hvert år går opp ferskvannstrømmen gjennom Tangenrenna på gytevandring. Samtidig, nede i saltvannstungen under elvestrømmen, tar gytetorsken plass for å forsyne seg av sik, laue og krøkle som i store stimer tar seg opp i elveutløpet i gytetida. Hvor langt opp i elva torsken vandrer vites ikke, men det blir tatt gytetorsk i området opp til

Drammens Sportsfiskere Vannmiljøutvalget

jernbanebrua og i bassenget opp mot Øvre Sund. Kombinasjonen av gyteplass og matfat gjør tydeligvis dette til et utmerket gyteområde. Utenfor Risgarden og i området øst for Risgarden er det på bunnen, ned til 20 – 40 meter, mye krabbe og blåskjell. Bunnområdet på disse dyp er derfor også preget av torsk på næringssøk.

Etter hvert som Drammen havn har utvidet sin virksomhet, har Risgarden etter deres ønske blitt forbudt å fiske fra, og kunnskapene om den gode fiskeplassen er i ferd med å forsvinne. Imidlertid viser plankart fra Kommunedelplan Drammenselva fra 21. mars 1991 at Kommunestyret enstemmig besluttet at østenden av Risgarden ble avsatt til friområde. Vi har ennå ikke sett med hvilken begrunnelse Drammen bystyre siden har vedtatt at også denne delen av Risgarden skal overføres til industriformål. Et utsnitt av plankartet er vedlagt.

Havforskningsinstituttet Flødeviken var på tokt i Drammensfjorden i fjor vinter, men ble stoppet av is ved Svelvik. Imidlertid skal de komme tilbake i november for å foreta undersøkelser om hvor torsken gyter og hvor torskelarvene befinner seg i Drammensfjorden.

Grunnbrudd

Er de geologiske forholdene på denne elvesletta sikre nok til å bære en større utfylling? Elvesletta ligger som kjent på et tykt og skrånende leirelag. Dette leirelag hviler igjen på en enda sterkere fallende fjellgrunn. Et grunnbrudd i området vil derfor få store negative følger, også i de nærliggende områder til Holmen. Dette forhold har vi også påpekt i en tidligere uttalelse og vi etterlyser fortsatt en oppklarende tilbakemelding på denne.

Flomfare

Et nytt sykehus på Nøstebanken vil bli påvirket av flomvann dersom planene for utfyllingene på Holmen gjennomføres. Fordelen ved en heving av terrenget ved sykehuset på Nøstebanken vil bli borte dersom nivået på havneutfyllingene heves til det samme.

Effekten av slike terskelhevende tiltak vil øke flomskadene i byen som er beliggende oppstrøms elvedeltaet. Store deler av sentrum vil settes under vann om naturkreftene sørger for at elva heves så mye at vannmassene kan passere terskelen ved Holmen.

Drammens Sportsfiskere Vannmiljøutvalget

Oppsummering

Vannmiljøutvalget mener at flere utfyllinger fra Holmen med stein som inneholder sprengstoff, vil ha en svært negativ innvirkning på den lille gjenværende stammen av kyst-torsk. I tillegg vil økt turbiditet, som det blir beskrevet i søknaden fra Drammen havn, gjøre det vanskeligere for torskelarvene å overleve.

Vi ber om at ingen utfyllinger tillates fra Holmen før Havforskningsinstituttet Flødeviken har undersøkt disse naturforholdene i Drammensfjorden og skrevet en rapport om hva de har funnet.

Gjelsten-Holding AS betalte for en konsekvensanalyse av utfylling av Gilhusbukta, ref: [Biologisk undersøkelse av indre Drammensfjord](#). Drammen havn bør bekoste en tilsvarende for elvedeltaet og det sammenhengende økosystemet i fjord og elv. Vi viser i tillegg til [rapport 5496-2007 Vannforekomst Drammensfjorden. Nødvendige undersøkelser for å fullkarakterisere Drammensfjorden](#) fra NIVA.

Tiltakshaver må dokumentere at utfyllingen ikke skjer i brudd med Naturmangfoldloven §§8–12.

En offentlig godkjenning av videre utfylling på Holmen krever grundige undersøkelser av hydrologiske forhold (flom, nedbør og oversvømmelser osv.), geologiske forhold (sikkerhet for bygninger mot utrasing), naturmessige forhold (dyreliv, fisk, insekter og planter) samt infrastruktur og interesser for allmennheten.

Vi etterlyser samtidig planer for erstatning av gruntvannsområder som går tapt som følge av tiltaket, og hvilke planer som foreligger om restaurering av strandsoner med egnet kantvegetasjon med stedege arter av trær og andre vekster som bør anlegges rundt hele Holmen der det er mulig.

Med hilsen

Petter Øijord (sign.)

John Tollefsen (sign.)

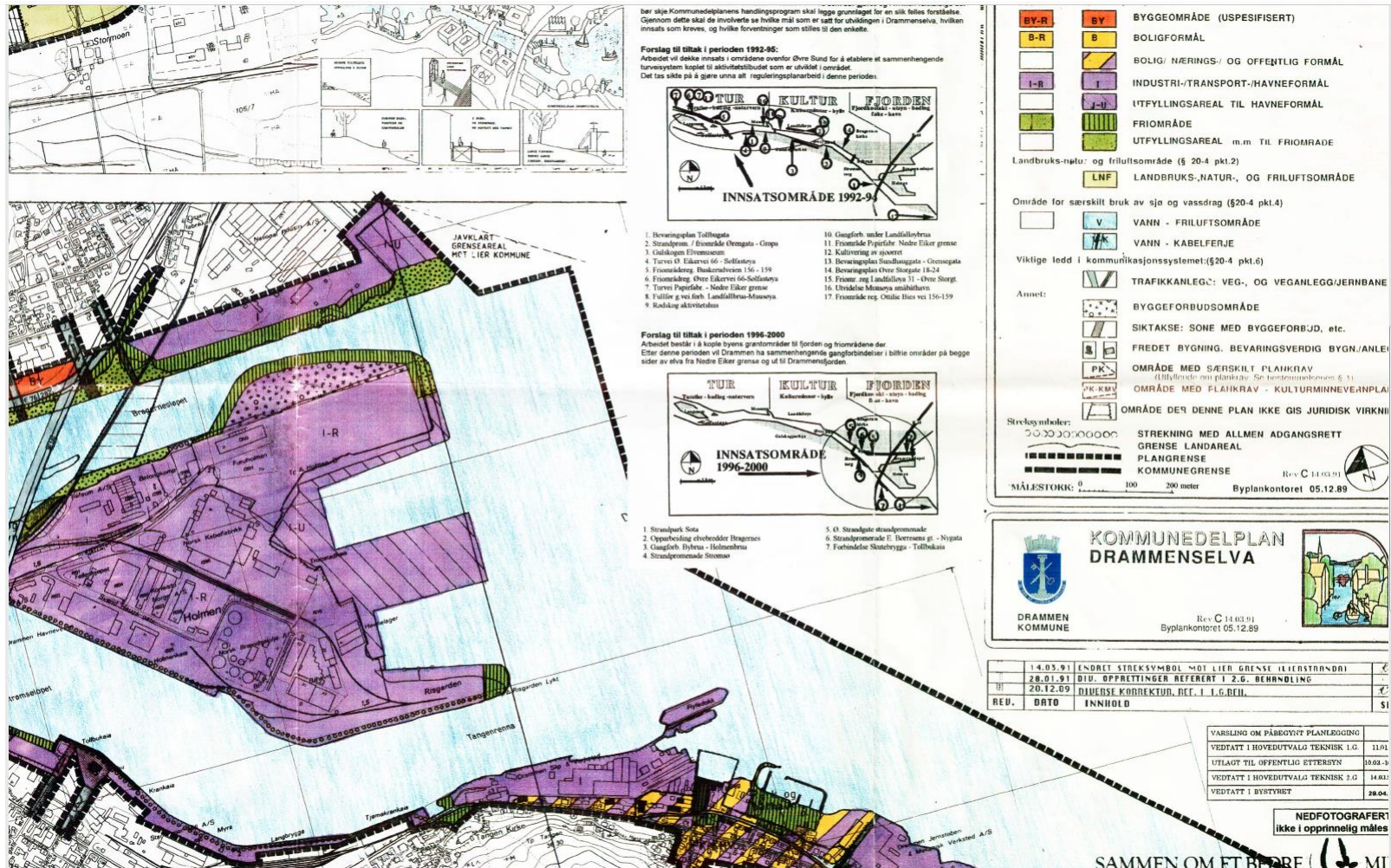
Leder VMU

Sekretær VMU

Vedlegg.

Drammens Sportsfiskere Vannmiljøutvalget

Postboks 335 Bragernes
3001 Drammen

<http://drammenssportsfiskere.no/vannmiljoutvalget/>